

ॐ
संस्कृतभारती
पत्रालयद्वारा संस्कृतम्

कोविदपरीक्षा

समयः - घण्टात्रयम्

अङ्काः - १००

दिनम् - प्लव सं॥ श्रावणकृष्णसप्तमी

भानुवासरः, २९.०८.२०२१

1. एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत । (दशानाम्)

१०

१. केषां विषये वयः न परिगण्यते ?
- ✓ २. तारकासुरस्य पीडाम् असहमानाः इन्द्रादयः देवाः किं कृतवन्तः ? ✓
- ✓ ३. किमर्थं काव्यस्य 'नैषधीयचरितम्' इति नामधेयम् ? ✓
- ✓ ४. सतीदेव्याः होमानौ स्वशरीरसमर्पणानन्तरं शिवस्य स्थितिं वर्णयत । ✓
- ✓ ५. इन्द्रादयः कीदृशं कुमारम् अवलोकितवन्तः ? ✓
- ✓ ६. विलापं कुर्वती रतिः कथं समाधानं प्राप्तवती ? ✓
- ✓ ७. का नलमहाराजाय चिन्तामणिमन्त्रं प्रदत्तवती ? ✓
- ✓ ८. कस्य शरीरं नास्ति ? ✓
- ✓ ९. नलः सरोवरे कम् अपश्यत् ? ✓
- ✓ १०. राज्ञां गोत्रप्रवक्त्री भूत्वा का सभाभवनम् आगतवती ? ✓
- ✓ ११. किमर्थम् अप्सरसः लज्जिताः अभवन् ? ✓
- ✓ १२. पार्वती कथं तपः आचरत् ? ✓

2. द्वयोः पदविभागं कृत्वा अन्वयरचनां प्रतिपदार्थं तात्पर्यं च (संस्कृतभाषया) लिखत ।

८

१. स त्वं निवर्त्तस्व विहाय लज्जां गुरोर्भवान्दर्शितशिष्यभक्तिः ।
शस्त्रेण रक्ष्यं यदशक्यरक्षं न तद्यशः शस्त्रभृतां क्षिणोति ॥
- ✓ २. अन्येद्युरात्मानुचरस्य भावं जिज्ञासमाना मुनिहोमधेनुः ।
गङ्गाप्रपातान्तविरूढशष्पं गौरीगुरोर्गह्वरमाविवेश ॥
- ✓ ३. कैलासगौरं वृषमारुरुक्षोः पादार्पणानुग्रहपूतपृष्ठम् ।
अवेहि मां किङ्करमष्टमूर्तेः कुम्भोदरं नाम निकुम्भमित्रम् ॥

3. द्वयोः सुभाषितयोः अन्वयार्थं तात्पर्यं च संस्कृतेन लिखत ।

४

- ✓ १. दूरीकरोति दुरितं विमलीकरोति चेतश्चिरन्तनमघं चुलुकीकरोति ।
भूतेषु किञ्च करुणां बहुलीकरोति सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम् ॥
२. प्रणयो मरणान्तः स्यात् कोपस्तु क्षणभङ्गुरः ।
✓ उपदेशो यथाकालं विद्वेषो न कदाचन ॥
- ✓ ३. सुजनो न याति विकृतिं परहितनिरतो विनाशकालेऽपि ।
छेदेऽपि चन्दनतरुः सुरभयति मुखं कुठारस्य ॥

4. संस्कृतेन उत्तरं लिखत ।

३

१. वैशेषिकसूत्राणि केन रचितानि ?
२. कौमुदीमहोत्सवनामकस्य ऐतिहासिकनाटकस्य रचयित्री का ?
३. ज्योतिषशास्त्रस्य कति विभागाः सन्ति ? ते के ?

5. ससन्दर्भं संस्कृतेन व्याख्यात । (पञ्चानाम् एव)

१०

१. किमर्थं राज्ञां गमनागमनं नास्ति ?
✓ २. नलमहाराजं राज्यात् भ्रष्टं करोमि ।
✓ ३. अहमेव पूर्वं वरं दत्त्वा तारकासुरम् अनुगृहीतवान् ।
✓ ४. विष्णोः पत्नी तव याता भविष्यति ।
✓ ५. यदि त्वं मां त्यजसि तर्हि भवता प्रार्थितम् उपकारम् अहं करिष्यामि ।
✓ ६. अनन्यभाजं पतिम् आप्नुहि ।

6. सूचितस्य समासप्रभेदस्य उदाहरणं लिखत ।

५

- ✓ १. समीपार्थकः अव्ययीभावः
✓ २. समानाधिकरणबहुव्रीहिः
✓ ३. इतरेतरद्वन्द्वः
✓ ४. गतिसमासः
५. चतुर्थीतत्पुरुषः

7. सन्नन्तरूपाणि लिखत ।

५

- ✓ १. अहं संस्कृताध्ययनं (कर्तुम् इच्छामि) ।
✓ २. सैनिकाः (जेतुम् इच्छया) युद्धं कुर्वन्ति ।
✓ ३. भवान् किमपि (वक्तुम् इच्छति) किम् ?
✓ ४. जलं (पातुम् इच्छुः) राकेशः गच्छति ।
✓ ५. पुत्राः मातरं (वन्दितुम् इच्छन्ति) ।

8. यथोदाहरणं णिजन्तरूपाणि लिखत ।

उदा - अश्वः धावति । सारथिः अश्वान् धावयति ।

- ✓ १. अनुजः उत्तिष्ठति । अग्रजा
- ✓ २. सस्यं वर्धते । कृषिकः
- ✓ ३. हास्यकणिकां श्रुत्वा मित्राणि हसन्ति । राहुलः
- ✓ ४. मालिनी फलरसं पिबति । माता
- ✓ ५. स्वर्णकारः कण्ठहारम् अकरोत् । ललिता

9. शुद्धं रूपं लिखत ।

- ✓ १. गृहस्थेण / गृहस्थेन
- ✓ २. कठिना / कठिणा
- ✓ ३. भारतीयानाम् / भारतीयानाम्
- ✓ ४. पुस्तकाणि / पुस्तकानि
- ✓ ५. मातृवन्दनम् / मातृवन्दनम्

10. पदपरिचयं कुरुत । (अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि)

- ✓ १. राज्ञे
- ✓ २. वाचम्
- ✓ ३. कियन्तः
- ✓ ४. पापम्

11. संयोज्य गुणनाम लिखत

- ✓ १. जानीहि - U -
- ✓ २. नन्दनः - ---
- ✓ ३. तपसि - U
- ✓ ४. सङ्कीर्णः - UUU

12. एतेषां तद्धितान्तराणां विग्रहवाक्यं लिखत ।

- ✓ १. पौत्रः
- ✓ २. सारमेयः
- ✓ ३. कान्तिमती
- ✓ ४. धैर्यम्
- ✓ ५. आरुणिः

13. विग्रहवाक्यानि लिखत ।

- ✓ १. कार्यालयसमयः
- ✓ २. दीर्घसूत्रम्
- ✓ ३. जयविजयौ
- ✓ ४. कोदण्डपाणिः
- ✓ ५. निर्दोषम्

14. अर्थान्तरन्यासालङ्कारं सोदाहरणं संस्कृतेन विवृणुत ।

अथवा

✓ उपमालङ्कारं सोदाहरणं संस्कृतेन विवृणुत ।

15. उदाहरणानुसारं 'तर-तम' युक्तानि वाक्यानि लिखत ।

उदा - सोमः भीमः - भीमः - पटुता - सोमभीमयोः भीमः पटुतरः ।

(प.प.प.)

१. सन्तोषः आनन्दः सुरेशः - सन्तोषः - आलस्यम्

२. रूपा सुधा - सुधा - चातुर्यम्

३. मल्लिका पाटलम् पारिजातम् - पाटलम् - सुन्दरम्

16. सूक्तिद्वयं संस्कृतेन विवृणुत ।

२

✓ १. योगिनः कर्म कुर्वन्ति सङ्गं त्यक्त्वात्मशुद्धये ।

✓ २. अलक्ष्मीराविशत्येनं शयानमलसं नरम् ।

✓ ३. महाराजस्य सम्पर्कः कस्य नोन्नतिकारकः ।

17. दिलीपः नन्दिन्याः सेवां कथम् अकरोत् इति विषये संस्कृतेन लघुप्रबन्धं लिखत ।

५

18. अधोलिखितेषु गुरुलघुचिह्नानि अङ्कयित्वा, गणनाम निर्दिश्य छन्दसः नाम लक्षणं च लिखत ।

६

✓ १. नारायणायेति समर्पयामि ।

✓ २. तस्या भवानपरधुर्यपदावलम्बी ।

✓ ३. श्रीराम राम रामेति रमे रामे मनोरमे ।

सहस्रनामतत्तुल्यं रामनाम वरामने ॥

19. पत्रं लिखत ।

४

✓ आत्मानं विद्यालये शिक्षकं शिक्षिकां वा मत्वा विद्यालये संस्कृतसम्भाषण-शिबिरस्य आयोजनार्थं प्रधानाचार्यं प्रति पत्रं लिखत । (संस्कृतेन)

20. एकं विषयम् आश्रित्य प्रबन्धं लिखत संस्कृतेन ।

४

१. भारतस्य उत्सवाः

२. योगाभ्यासेन आरोग्यरक्षणम्
